

"STENSKOLAN", BOLLSTABRUK

YTTERLÄNNÄS SOCKEN, KRAMFORS KOMMUN

RESTAURERING AV FASAD

Länsmuseet Västernorrland/Anette Lund
Avdelningen för kulturmiljövård och dokumentation
Rapport nr 2001: 8

REFERENSEXEMPLAR

INNEHÅLL

Inledning.....	3
Historik och beskrivning.....	4
Åtgärder.....	5
Sammanfattning av slutresultat.....	6
Källor.....	7

Framsidas bild: Stenskolans entrésida.
Foton i rapporten Mona Sundin och Anette Lund.

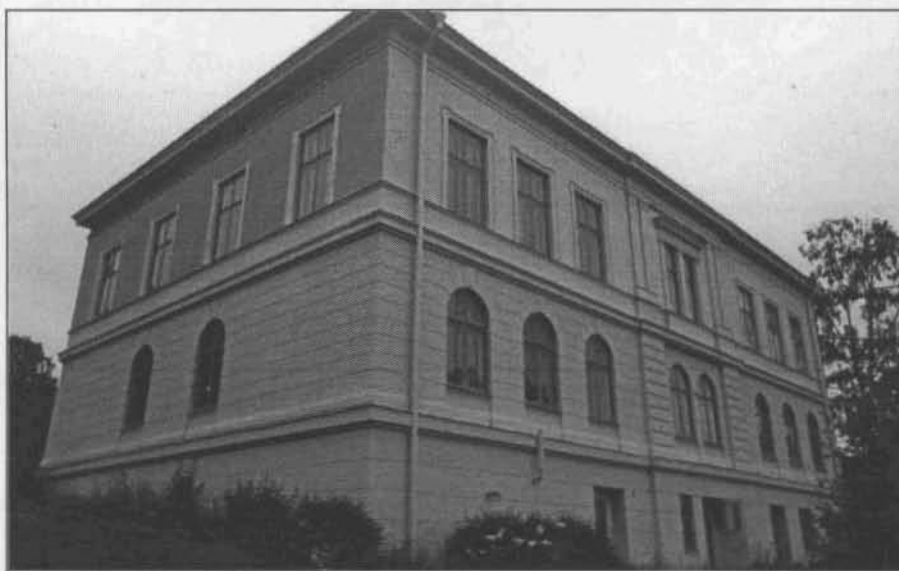
INLEDNING

Restaureringsarbetet vid "Stenskolan" i Bollstabruk genomfördes under maj – september 2000.

Länsstyrelsen i Västernorrland har bidragit med ekonomiskt anslag ur medel för kulturmiljövård med förbehåll att restaureringen utförs enligt de krav som Länsstyrelsen ställt sitt beslut (222-2728-00). Länsstyrelsens beslut grundar sig på vikten av att fasadrestaureringen slutförs då byggnaden är ett viktigt inslag i den miljö som är klassad som riksintresse för kulturmiljövården.

Länsmuseet Västernorrland har utfört antikvarisk kontroll enligt villkor från Länsstyrelsen. Syftet med kontrollen är att den antikvariska experten bibringar restaureringen nödvändig kunskap om traditionella material och arbetsmetoder, i förekommande fall förtydligar och preciserar de kulturhistoriska värdena i detaljdiskussioner och avgör utifrån kulturhistoriska ställningstaganden beslut om insatser under restaureringens gång. Avsikten är också att den antikvariska kontrollen skall öka vår kännedom och kunskap om de kulturhistoriska värden som Stenskolan besitter, samt underlätta bibehållandet av dessa värden. Kontrollanten skall dokumentera arbetet och sammanställa det i en rapport.

Från Länsmuseet Västernorrland har Mona Sundin och Anette Lund deltagit som antikvarisk kontrollant. Rapportsammanställningen är gjord av Anette Lund. Ärendets dnr: 62-00.

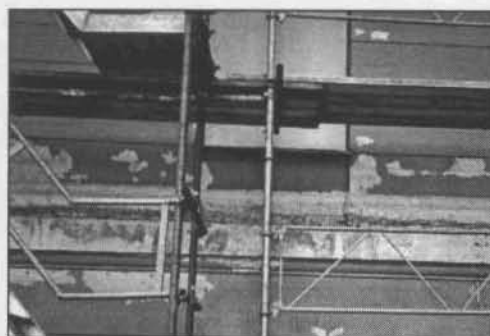
Skolan från sydväst.

HISTORIK OCH BESKRIVNING

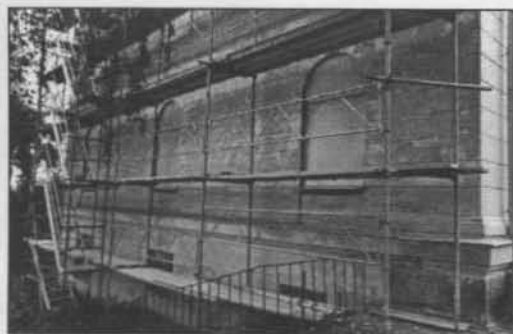
Stenskolan uppfördes 1891 efter ritningar av A Thurdin, stadsarkitekt i Härnösand. Byggmästare var Julius Willander. Stenskolan ersatte ett tidigare skolhus som fanns vid kyrkan. Den nya skolan innehöll vid sitt uppförande tre skolsalar, en slöjdsal samt boställe för folkskollärare och vaktmästare med familjer. 1979 lades skolverksamheten ned och ett rivningsbeslut togs i kommunstyrelsen men någon rivning kom ej till stånd. Föreningen Stenskolan övertog byggnaden från Kramfors kommun och startade restaureringsarbetet.

Föreningen Stenskolan har även vid tidigare restaureringar fått bidrag från Länsstyrelsen i Västernorrland för att täcka de kulturhistoriska överkostnaderna. Arbetstimmarna består av ideellt arbete från föreningsmedlemmarna. Av Stenskolas fasader är tre redan restaurerade vid olika tidpunkter och med olika metoder. Leif Markström Bygg och Restaureringskonsult var tidigare kontrollant för Stenskolas upprustning.

Byggnadens arkitektoniska stil och utförande leder tanken till ett stadsmässigt byggnadsskick. Det är en ljust slätputsad tvåvånings tegelbyggnad med valmat tak. Bottenvåningens fasader är rusticerade och ritsar ger intryck av en kvadermurad vägg. På byggnadens andra våning artikuleras fönstren genom putsomfattningar. Fönstren i bottenvåningen är rundbågiga och de i övervåningen är korspostfönster. Fasadens mittparti är på långsidan markerat med breda lisener som på översta våningen avslutas med dubblerade pilastrar. Byggnadens exteriör är välbevarad.

Fasaden före restaurering

Fasaden under restaurering.

ÅTGÄRDER

De aktuella åtgärderna för den östra och återstående fasaden är omputsning och lagning av putsytor, avfärgning, reparation av fönster och plåtavtäckningar.

Fasaden har försiktigt blåstrats, efter blåstringen har dåligt puts renskrapats in till frisk puts. Ny puts har påförts och fasaden har avfärgats med två lager kalkfärg. Silikatfärg har använts vid målning av fris, fönstersmygar och sockel. Det är en något mörkare nyans på den gula silikatfärgen än den gula kalkfärgen men det är inget som inverkar på slutresultatet. Grunden är framgrävd och rengjord.

Fyra stycken fönsterbågar är nytillverkade medan övriga är restaurerade. Beslag och fönsterhakar från de gamla fönstren har återanvänts på de nytillverkade fönstren. Det har tätats med silikon mellan fönsterbågarna och murverket. Fönsterbågarna är målade med ett linoljebaserat system i en brun kulört som arkitekt Ann Rehnström vid tidigare restaureringar varit behjälplig med att ta fram.

Man har bytt en av plåtarna som sitter på fasadlivet för att underlätta vattenavrinningen, det är den plåt som sitter längst ned mot sockeln. Övriga plåtar har rengjorts och målats med mönjebaserad färg underst för att därefter målats med oljefärg.

Skolan från sydöst

Fasaden under restaurering

SAMMANFATTNING AV SLUTRESULTAT

Restaureringen av den fjärde och sista fasaden på Stenskolan har utförts av Föreningen Stenskolan. Restaureringen har omfattat omputsning och lagning av putsytor samt avfärgning. Målning av fris, fönstersmygar och sockel med silikatfärg. Reparation av fönster och plåtavtäckningar.

Blästringen av fasaden blev relativt bra. Ilagningar av bruk har skett där så har varit nödvändigt för att få en jämnare yta. De ytor som har varit mest känsliga för blästring, som exempelvis inne i fönstersmygar och de profilerade överstyckena till fönstren har endast blästrats mildt för att undvika att alltför mycket av putsen lossnar. Detta har fått som följd att silikatfärg har använts på dessa ytor.

Då den sista fasaden är restaurerad ger ”Stenskolan” ett bra helhetsintryck. De olika restaureringarna har inte bara bidragit till underhåll av byggnaden utan dessutom spridit kunskap om de olika metoder som används vid restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Fasaden efter restaurering

KÄLLOR

Otryckta källor

Beslut (222-2728-00), Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Dokumentation under projektets gång, dnr: 62-00, Länsmuseum Västernorrland.

Register över kommunala kulturmiljöprogram, Länsmuseum Västernorrland.